

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-Н НИКОЛА МИНЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
47-ОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО
Г-Н ИСКРЕН АРАБАДЖИЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА
И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

ДО
ЧЛЕНОВЕТЕ НА
КОМИСИЯТА ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА
И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

ДО
Г-Н ЛЮБОМИР КАРИМАНСКИ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

ДО
ЧЛЕНОВЕТЕ НА
КОМИСИЯТА ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

СТАНОВИЩЕ

Относно: Проблеми на пенсионерите, обърнали се през настоящата и предходната година към омбудсмана на Република България

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНЧЕВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН АРАБАДЖИЕВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КАРИМАНСКИ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,**

В институцията на омбудсмана постъпват множество жалби от граждани, които поставят въпроси, свързани с ниския размер на получаваните пенсии и проблемите при тяхното осъвременяване. Само от началото на 2022 г., за по-малко от две седмици жалбите към институцията са стотици.

Обръщам се към Вас със становище относно законодателни промени, които да бъдат обсъдени при разглеждане на Законопроекта за удължаване до 31 март 2022 г. на действието на разпоредби на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., така че част от проблемите на пенсионерите да бъдат решени по справедлив начин.

Както вече е известно, основното притеснение на голяма част от гражданите е за крайната сума, която са получили след служебното преизчисляване на пенсиите

от 25.12.2021 г. и която е по-ниска, в сравнение с тази, изплатена им през последните месеци на предходната година.

В тази връзка, на първо място бих искала да отбележа, че подкрепям предложението изразено в Комисията по труда, социалната и демографската политика на 12.01.2022 г. и в заседанието на Народното събрание на 13.01.2022 г. за разделяне на пенсиите и изплащаните като антикризисна мярка добавки на пенсионерите. Част от неяснотата за размера на пенсиите, получени след преизчисляването, се дължи на факта, че размерът на добавката беше променян няколко пъти и самата добавка се изплаща заедно с техните пенсии. Ако добавките бъдат ясно обособени като социални помощи, това ще подчертае техния характер на временна мярка за подпомагане на пенсионерите по време на извънредното положение.

Наред с това, бих искала да обърна внимание, че тези добавки, изплащани на пенсионерите като антикризисна мярка, са **секвестрируеми** и на практика още преди да стигнат до нуждаещите се, те са удържани, когато лицето има наложени запори заради съществуващи дългове. По този начин, вместо да бъдат подпомогнати пенсионерите в разгара на кризата с COVID-19, сумите отиват за погасяването на дългове и така не могат да постигнат целта, за която се отпускат, а именно да подкрепят възрастните хора за покриване на разходите си за храна, лекарства и неотложни нужди.

В този смисъл предлагам да бъдат направени законодателни промени, които да гарантират **несеквестрируемост на COVID добавките за пенсионерите**.

Важен проблем, който пенсионерите поставят в своите жалби до омбудсмана в контекста на току-що направеното преизчисляване на пенсиите, е и липсата на каквато и да е информация в разпорежданията им за 2017, 2018 и 2019 г. Това оставя впечатление за пропусната индексация на преизчислените пенсии. Наред с това, пенсионерите не са наясно дали за преизчисляването на пенсиите им през 2018 г. и 2019 г. е използван процентът за всяка година осигурителен стаж 1.169 за 2018 г., и 1.2 – за 2019 г. или е преценено преизчислението на пенсията им да стане с процент 3.8 за 2018 г. и 5.7 – за 2019 г.

Остава и проблемът с временния характер на COVID добавките за пенсионерите. По тази причина, смятам че е справедливо да бъде обсъдена възможността след преизчисляването с новия коефициент за тежест, всички пенсии да се индексират с процентите 3.8 за 2018 г. и 5.7 за 2019 г. и да се унифицират двата съществуващи режима. Така ще се създаде възможност пенсионерите да получат по-голямо увеличение на пенсиите си от предвиденото средно 12.5%, което ще компенсират отпадането на COVID добавката.

Това би решило и сериозния проблем с временния ѝ характер, като се създаде много по-голяма сигурност за доходите на пенсионерите.

Извън проблема с преизчисляването на пенсиите, бих искала да напомня, че най-потърпевши от инфлацията и COVID кризата са хората със социални и инвалидни пенсии. Затова е важно през 2022 г. да се гарантира, че нито един пенсионер няма да остане с доход под линията на бедност.

На следващо място бих желала да поставя на Вашето внимание проблема с чл. 102, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване, в сила от 01.01.2021 г. Пенсионерите основателно посочват, че след изменението на текста, при служебното преизчисляване на пенсиите на придобилите осигурителен стаж и осигурителен доход през предходната календарна година, преизчисляването се прави от първо число на месец април. По този начин се губят суми за четири месеца от увеличената пенсия, която е за осигурителен стаж и осигурителен доход за дванадесетте месеца от годината, а не само за периода от месец май до месец декември за съответната година.

Смятам, че този въпрос трябва да бъде преразгледан за намиране на по-справедливо решение.

Друг важен въпрос, който поставят пенсионерите в своите жалби е свързан с лицата, на които предстои пенсиониране през 2022 г. Става въпрос за законодателни промени, които предвиждат отпадане, след края на 2021 година, на възможността, предвидена в §22ц от Преходни и Заключителни разпоредби на Кодекса за социално осигуряване за изчисляване на размера на пенсията с индивидуален коефициент по реда на чл. 70, ал. 4 - 7, ал. 10, т. 1 и ал. 11 от КСО. Според възрастните хора с тази промяна се ограничава правото им на избор на механизъм за изчисляване на пенсията им, който да доведе до възможността да изберат по-благоприятния за тях размер. В жалбите си те настояват този срок да бъде премахнат напълно, а възможността на избор на методиката за изчисляване да се запази.

Накрая, бих искала да обърна внимание на проблем, който от години остава нерешен и е една от основните причини за ниския размер на пенсиите на голям брой пенсионери.

Става въпрос за възможността, при преизчисляване на пенсиите, да бъде използван средномесечният осигурителен доход за страната **за предходната година на осъвременяването**. В момента подходът е крайно несправедлив към хората, които са се пенсионирали най-отдавна – за тях се прилага средномесечният осигурителен доход към годината, в която са се пенсионирали. Така независимо от промените пенсиите им остават ниски.

Давам си сметка, че решението на този въпрос изисква сериозен финансов ресурс, но същевременно, бих искала да Ви информирам, че само за изминалата година над 20 000 пенсионери се обърнаха към мен с подписки с настояване за тази промяна.

Предвид тези въпроси и предложения, които българските пенсионери представят пред мен като омбудсман, и които намирам за справедливи, се обръщам към Вас за обсъждане и решаване на поставените от гражданите проблеми.

С уважение,

ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ